

ZESTIG MANIEREN WAAROP DE VERENIGDE NATIES EEN VERSCHIL MAAKT

Zestig manieren waarop de Verenigde Naties een verschil maakt

De zestigste verjaardag van de Verenigde Naties is een ideale gelegenheid om terug te kijken op al het goede dat de organisatie in haar lange bestaan heeft gerealiseerd. De VN heeft een centrale rol gespeeld bij veel belangrijke ontwikkelingen in de tweede helft van de 20ste en het begin van de 21ste eeuw: het afwenden van catastrofale conflicten, het verlengen van de levensverwachting, het verlenen van hulp aan mensen in hopeloze situaties, de bescherming van de natuurlijke rijkdommen van onze planeet en het bevorderen van de universele erkenning van de rechten van de mens. De VN zet zich ook in om iedereen te laten profiteren van de globalisering en hoopt ooit het moment te bereiken dat armoede niet langer een onontkoombaar feit zal zijn. Deze zestigste verjaardag herinnert er ons ook aan dat de wereld er nu heel anders uitziet dan ten tijde van de oprichting van de VN. De Verenigde Naties moet een afspiegeling zijn van deze nieuwe tijden en tegemoet komen aan nieuwe uitdagingen. In de allereerste plaats moet de VN oog hebben voor het feit dat veel mensen nog steeds machteloos staan tegenover honger, ziekte en de achteruitgang van het milieu, ook al beschikt de wereld over middelen om hulp te bieden. Een vernieuwde Verenigde Naties moet hier iets aan kunnen veranderen en zal met vele partners samenwerken om de nobele idealen van haar oprichters te verwezenlijken.

Kofi Annan, 24 oktober 2005

De Verenigde Naties is opgericht in de nadagen van een verwoestende oorlog om de internationale betrekkingen duurzaam te verbeteren en de vrede een steviger draagvlak te geven. De dreiging van een kernoorlog en schijnbaar eindeloze regionale conflicten hebben gemaakt dat vredeshandhaving een vooraanstaande rol is gaan spelen binnen de VN en dat de blauwhelmen een duidelijk zichtbare taak zijn gaan spelen. Toch is de Verenigde Naties veel meer dan een vredeshandhaver en een forum voor het oplossen van conflicten. De VN en haar familie van organisaties zijn achter de schermen betrokken bij een hele reeks activiteiten die zijn gericht op het verbeteren van het leven van mensen in de hele wereld. Het verhogen van de levensverwachting bij kinderen, milieubescherming, mensenrechten, gezondheid en geneeskundig onderzoek, armoedeverlichting en economische ontwikkeling, ontwikkeling van de landbouw, onderwijs, de vooruitgang van vrouwen, noodhulp en rampenbestrijding, lucht- en scheepvaart, het vreedzaam gebruik van kernenergie, werkgelegenheid en arbeidsrecht... de lijst is eindeloos. Hier volgt in het kort een overzicht van wat de Verenigde Naties en haar organen sinds de oprichting in 1945 hebben gerealiseerd.

1. Ontwikkeling

De Verenigde Naties besteedt volop aandacht en middelen aan het bevorderen van de levensstandaard en het vergroten van vaardigheden en kansen voor mensen in de hele wereld. Sinds 2000 gebeurt dit op basis van de Millennium Ontwikkelingsdoelen (MDG's). Jaarlijks spendeert het VN-systeem, exclusief de internationale financiële instellingen, meer dan 10 miljard dollar aan ontwikkeling. Het VN-ontwikkelingsprogramma (UNDP) heeft medewerkers in 166 landen en leidt het werk van de VN op het vlak van armoedebestrijding en het bevorderen van goed bestuur in de ontwikkelingslanden. Het Kinderfonds van de Verenigde Naties (UNICEF) is in 157 landen aanwezig en besteedt jaarlijks meer dan 1,2 miljard dollar, vooral aan de bescherming van kinderen, inentingsprogramma's, de strijd tegen HIV/aids en onderwijs voor meisjes. De VN-Conferentie inzake Handel en Ontwikkeling (UNCTAD) helpt landen bij het optimaliseren van de handelsmogelijkheden voor ontwikkelingsdoeleinden. Daarnaast verstrekt de Internationale Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (IBRD-Wereldbank) jaarlijks voor 18 tot 20 miljard dollar leningen en subsidies aan ontwikkelingslanden. Sinds 1947 heeft deze instelling meer dan 9500 ontwikkelingsprojecten gesteund. Nagenoeg alle fondsen voor ontwikkelingshulp zijn afkomstig van door landen geschonken bijdragen.

2. Democratisering

De VN heeft in de hele wereld op grote schaal bijgedragen tot de bevordering en versterking van democratische instellingen en procedures. De VN heeft het voor velen mogelijk gemaakt deel te nemen aan vrije en eerlijke verkiezingen – onder meer in Cambodja, Namibië, El Salvador, Eritrea, Mozambique, Nicaragua, Zuid-Afrika, Kosovo en Oost-Timor. De organisatie verleende ook electorale steun en advies, en zag toe op de tenuitvoerlegging van de stembusuitslagen in meer dan 90 landen. Vaak betekende dit een mijlpaal in de geschiedenis van deze naties, bijvoorbeeld in Afghanistan, Irak en Burundi.

3. Mensenrechten

Sinds de aanvaarding door de Algemene Vergadering van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, in 1948, heeft de Verenigde Naties meegewerkt aan de totstandkoming van een lange reeks verdragen met betrekking tot de politieke, burgerlijke, economische, sociale en culturele rechten van de mens. Met de behandeling van individuele klachten richten de mensenrechtenorganen van de VN de aandacht van de wereld op folteringen, verdwijningen en willekeurige opsluiting, en voert de organisatie internationaal de druk op om regeringen te dwingen hun mensenrechtenpolitiek te verbeteren.

4. Vrede en veiligheid

Met het uitzenden van 60 vredes- en waarnemersmissies naar internationale brandhaarden is de Verenigde Naties er anno 2005 in geslaagd de rust zodanig te herstellen dat onderhandelingsprocessen doorgang kunnen vinden en miljoenen mensen het lot van oorlogsslachtoffer wordt bespaard. Op dit moment zijn er wereldwijd 16 vredesoperaties gaande.

5. Herstel van vrede

Sinds 1945 is de VN betrokken geweest bij onderhandelingen over meer dan 170 vredesovereenkomsten die een einde maakten aan regionale conflicten. De VN lag bijvoorbeeld mede aan de basis van de oplossing van de oorlog tussen Iran en Irak, de terugtrekking van Sovjetroepen uit Afghanistan en maakte een einde aan de burgeroorlogen in El Salvador en Guatemala. De Verenigde Naties wendt vaak met stille diplomatie dreigende conflicten af.

6. Milieubescherming

De Verenigde Naties streeft naar oplossingen voor internationale milieuvraagstukken. Als internationaal forum voor het bereiken van eensgezindheid en internationale overeenkomsten richt de VN zich op globale problemen zoals klimaatverandering, het gat in de ozonlaag, giftige afvalstoffen, ontbossing, uitroeiing van soorten, en lucht- en watervervuiling. Als deze problemen niet worden aangepakt, zullen markten en economieën op de lange termijn niet kunnen standhouden, omdat de achteruitgang van het milieu dan het natuurlijke ‘kapitaal’ dat noodzakelijk is voor groei en voor het overleven van de mens, zal hebben tenietgedaan.

7. Non-proliferatie

Via het Internationaal atoomagentschap (IAEA) tracht de VN te voorkomen dat landen in het geheim nucleaire technologie aanwenden voor de ontwikkeling van kernwapens. Op dit moment houdt het IAEA toezicht op honderden nucleaire installaties in meer dan 70 landen en zijn er 237 inspectieovereenkomsten van kracht in 152 staten.

8. Zelfbeschikking en onafhankelijkheid

Bij de oprichting van de VN in 1945 leefden 750 miljoen mensen — ongeveer een derde van de toenmalige wereldbevolking — in niet-zelfbesturende gebieden onder koloniaal gezag. Dankzij de VN verwierven meer dan 80 landen onafhankelijkheid en zijn het nu soevereine naties.

9. Oorlogsmisdaden

De VN-tribunalen voor voormalig Joegoslavië en Rwanda hebben oorlogsmisdadigers veroordeeld en achter de tralies gezet, belangrijke jurisprudentie gecreëerd op het vlak van genocide en mensenrechten, en een mate van gerechtigheid geboden die de mensen in de betrokken gebieden hoogst ernstig hebben genomen.

10. Apartheid

Met verschillende maatregelen, gaande van een wapenembargo tot een verdrag tegen het toepassen van rassenscheiding bij sportevenementen, is de Verenigde Naties in belangrijke mate verantwoordelijk voor de afschaffing van de apartheidspolitiek in Zuid-Afrika. In 1994 leidden de verkiezingen waaraan alle Zuid-Afrikanen op voet van gelijkheid mochten deelnemen tot de installatie van een multiraciale regering.

“Wij zijn hier vandaag om hulde te brengen aan de Verenigde Naties en haar lidstaten, zowel afzonderlijk als gezamenlijk, voor het feit dat ze hun krachten hebben gebundeld met ons volk in een gemeenschappelijke strijd die heeft geleid tot onze emancipatie en die de grenzen van het racisme verder heeft teruggedrongen.” — President Nelson Mandela in zijn toespraak voor de Algemene Vergadering in 1994, het jaar waarin in Zuid-Afrika voor het eerst multiraciale verkiezingen plaatsvonden.

11. Internationaal recht

Meer dan 500 multilaterale verdragen – onder meer over mensenrechten, terrorisme, internationale misdaad, vluchtelingen, ontwapening, grondstoffen en oceanen – zijn met de inspanningen van de Verenigde Naties tot stand gekomen.

12. Humanitaire hulp aan vluchtelingen

Sinds 1951 heeft de Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen, vaak met de hulp van andere instanties, meer dan 50 miljoen mensen geholpen die op de vlucht waren voor oorlog, honger of vervolging. De organisatie zoekt duurzame oplossingen door vluchtelingen te repatriëren naar hun thuisland als de omstandigheden dat toelaten, door hen te helpen bij hun integratie in asiellanden of bij hun vestiging in derde landen. Er zijn meer dan 19 miljoen vluchtelingen, asielzoekers en ontheemden, voornamelijk vrouwen en kinderen, die dankzij de VN kunnen rekenen op voedsel, onderdak, medische verzorging, onderwijs en hulp bij repatriëring.

13. Armoede- en hongerbekämpfung

Het Internationaal Fonds voor Landbouwoontwikkeling (IFAD) heeft een systeem ontwikkeld voor het verstrekken van vaak kleine kredieten die arme mensen op het platteland in staat stellen aan de armoede te ontsnappen. Sinds de start van IFAD in 1978 heeft het fonds meer dan 8,5 miljard dollar geïnvesteerd in 676 projecten en programma's ten bate van meer dan 250 miljoen mensen. De organisatie steunt op vrijwillige bijdragen van landen.

14. Palestijnse vluchtelingen

Terwijl de internationale gemeenschap zich inspant voor een duurzame vrede tussen Israël en Palestina, heeft het VN-Agentschap voor hulp aan Palestijnse vluchtelingen in het Nabije Oosten (UNRWA) al vier generaties Palestijnse vluchtelingen geholpen met onderwijs, gezondheidszorg, sociale dienstverlening, microkredieten en noodhulp. Momenteel zijn er meer dan vier miljoen vluchtelingen in het Midden-Oosten bij UNRWA geregistreerd.

15. De ontwikkeling van Afrika

Afrika blijft een belangrijke prioriteit voor de Verenigde Naties. In 1986 organiseerde de VN een speciale zitting om internationale steun te verwerven voor het economisch herstel en de ontwikkeling van Afrika. In 2001 aanvaardden Afrikaanse staatshoofden een eigen plan, het Nieuwe Partnerschap voor de Ontwikkeling van Afrika of NEPAD, dat in 2002 door de Algemene Vergadering werd aangenomen als het raamwerk voor internationale inspanningen ten gunste van Afrika. Het continent ontvangt 33 procent – van alle regio's het grootste aandeel – van wat het VN-systeem in totaal aan ontwikkelingshulp besteedt. Alle VN-organen hebben speciale programma's ten bate van Afrika.

16. Vrouwenwelzijn

De VN draagt bij tot de bevordering van de gelijke behandeling en het welzijn van vrouwen. Het VN-ontwikkelingsfonds voor vrouwen (UNIFEM) en het internationaal onderzoeks- en opleidingsinstituut voor de bevordering van de vrouw (INSTRAW) hebben meegeholpen aan de verbetering van de levenskwaliteit van vrouwen en het bevorderen van de rechten van vrouwen in meer dan 100 landen. INSTRAW doet onderzoek en organiseert opleidingen, UNIFEM steunt projecten gericht op het uitbannen van geweld tegen vrouwen, op het tegengaan van de verspreiding van HIV/aids en op het bevorderen van de economische zelfstandigheid van vrouwen – bijvoorbeeld door te ijveren voor hun toegang tot de arbeidsmarkt, voor het recht op grondbezit en voor hun erfrecht. Alle VN-organen houden rekening met de specifieke behoeften van vrouwen.

17. Vrouwenrechten

Het verbeteren van het leven van vrouwen, onder meer door hun meer zeggenschap te geven over hun eigen bestaan, is een langetermijndoel van de Verenigde Naties. De VN organiseerde de

eerste wereldconferentie voor vrouwen (Mexico-Stad, 1975), die samen met andere conferenties tijdens het door de VN ingestelde vrouwenedecennium, de agenda bepaalde voor de bevordering van de rechten van de vrouw. Het VN-verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen van 1979 is geratificeerd door 180 landen en draagt bij tot de wereldwijde bevordering van vrouwenrechten.

18. Veilig drinkwater

Tijdens het eerste VN-decennium voor drinkwater (1981-1990) kregen meer dan een miljard mensen voor het eerst in hun leven toegang tot veilig drinkwater, tussen 1990 en 2002 kwamen daar nog eens 1,1 miljard mensen bij. In 2003 moest het internationaal jaar van het zoet water de wereld bewust maken van de noodzaak om deze onmisbare hulpbron te beschermen. Het tweede internationale drinkwaterdecennium (2005-2015) heeft tot doel het aantal mensen dat nog geen toegang heeft tot veilig drinkwater, met de helft terug te dringen.

19. Uitroeien van polio

Poliomyelitis is dankzij het mondiaal initiatief voor de uitroeiing van polio, tot op heden de grootste internationale gezondheidscampagne ooit, deze ziekte overal uitgeroeid, met uitzondering van zes landen: Afghanistan, Egypte, India, Niger, Nigeria en Pakistan. Dit initiatief, aangestuurd door de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), UNICEF, de centra voor ziektebeheersing en -preventie in de Verenigde Staten en Rotary International, heeft ervoor gezorgd dat bijna 5 miljoen kinderen op de been zijn die anders verlamd zouden zijn door polio. De ziekte die ooit kinderen verlamde in 125 landen in de hele wereld is bijna volledig uitgeroeid.

20. De strijd tegen HIV/aids

Het gezamenlijk VN-programma tegen HIV/aids (UNAIDS) coördineert de internationale actie tegen dit virus dat al 40 miljoen mensen heeft besmet. Het programma biedt in meer dan 130 landen algemeen toegang tot HIV-preventie en behandelingen, en streeft ernaar de kwetsbaarheid van individuen en gemeenschappen te verminderen en de impact van de epidemie te verlichten. UNAIDS verenigt de expertise van de tien samenwerkende VN-organisaties.

21. Uitroeiing van pokken

Na een campagne van 13 jaar slaagde de WHO er in 1980 in pokken wereldwijd uit te roeien. Vaccinaties en controles zijn niet langer nodig, wat jaarlijks een besparing oplevert van naar schatting 1 miljard dollar. Dit is drie maal zo veel als het bedrag dat nodig was om de ziekte uit te roeien.

22. Bestrijding van parasitaire ziekten

Dankzij een programma van de WHO is rivierblindheid (onchocerciasis) in 11 West-Afrikaanse landen bijna volledig verdwenen. Elf miljoen kinderen ontsnapten zo aan blindheid en 25 miljoen hectare vruchtbaar land is nu geschikt voor landbouw. De inspanningen van VN-instanties in Noord-Afrika hebben in 1991 geleid tot de uitroeiing van de gevreesde schroefworm, een parasiet die zich voedt met menselijk en dierlijk vlees. Andere programma's hebben velen gered van de guineaworm en van andere tropische ziekten.

23. Epidemieën voorkomen

De Wereldgezondheidsorganisatie voorkwam de verspreiding van het *Severe Acute Respiratory Syndrome* (SARS) dat anders de dood van tienduizenden zou hebben veroorzaakt. De WHO sloeg wereldwijd alarm en vaardigde in maart 2003 een reisverbod uit. Hierdoor konden bijna alle landen waar de ziekte was vastgesteld verdere verspreiding voorkomen of het aantal nieuwe gevallen tot een minimum beperken. De WHO onderzoekt jaarlijks 200 tot 250 uitbraken van ziekten. Gemiddeld eisen 5 tot 15 van de infectiehaarden grootschalige internationale actie.

24. Wereldwijde immunisatie

Immunisatie heeft de laatste twintig jaar meer dan 20 miljoen levens gered. De gezamenlijke inentingscampagnes van UNICEF en de WHO leidde ertoe dat het aantal kinderen dat kon worden behoed tegen zes dodelijke ziekten – polio, tetanus, mazelen, kinkhoest, difterie en tuberculose – is gestegen van vijf procent in het begin van de jaren zeventig tot ongeveer 76 procent nu. Tussen 1999 en 2005 daalde het aantal slachtoffers van mazelen met ongeveer de helft. Inenting tegen tetanus redde honderdduizenden moeders en pasgeboren baby's. In 104 ontwikkelingslanden worden zelfs geen gevallen van tetanus meer vastgesteld.

25. Kindersterfte

Begin jaren zestig stierf bijna één kind op vijf nog voor de leeftijd van vijf jaar. Orale rehydratietherapie, zuiver water, betere sanitaire voorzieningen en andere maatregelen van VN-organisaties op het vlak van gezondheid en voeding, hebben ertoe geleid dat het kindersterftecijfer in de ontwikkelingslanden tegen 2002 was gedaald tot minder dan 1 kind op 12. Het doel is nu het kindersterftecijfer van 1990 bij kinderen jonger dan vijf tegen 2015 met twee derde te reduceren.

26. Internationale handel

De VN is goed voor het zakenleven. De organisatie bouwde de 'zachte infrastructuur' voor de globale economie door te streven naar universeel aanvaarde technische normen op uiteenlopende gebieden, zoals statistiek, handelsrecht, douaneprocedures, lucht- en scheepvaart, intellectueel eigendom en telecommunicatie, die de economische activiteiten stimuleren en transactiekosten verlagen. De VN heeft de basis gelegd voor investeringen in ontwikkelingseconomieën door het bevorderen van politieke stabiliteit en goed bestuur, de bestrijding van corruptie en het aandringen op gezond economisch beleid en bedrijfsvriendelijke wetgeving.

27. Industrie in ontwikkelingslanden

Via de VN-organisatie voor industriële ontwikkeling (UNIDO) bevordert de Verenigde Naties noord-zuid- en zuid-zuid-samenwerking op industrieel vlak. Daarbij gaat de aandacht vooral uit naar ondernemerschap, de overdracht van technologie en kosteneffectieve en duurzame industriële ontwikkeling. De VN helpt landen om het globaliseringsproces zo vlot mogelijk te laten verlopen en zodoende armoede systematisch te verlichten.

28. Slachtofferhulp na rampen

Bij grote natuurrampen en ingewikkelde noodsituaties coördineert en mobiliseert de VN de slachtofferhulp. In samenwerking met het Rode Kruis, de Rode Halve Maan en de belangrijkste hulp- en donororganisaties leveren de operationele VN-organisaties onmisbare humanitaire hulp. Oproepen van de VN brengen jaarlijks meer dan 2 miljard dollar aan noodhulp op.

29. Nasleep van natuurrampen

De Wereld Meteorologische Organisatie (WMO) heeft tot op heden miljoenen mensen behoed voor de dramatische gevolgen van natuurrampen en door de mens veroorzaakte calamiteiten. Het Early Warning systeem dat steunt op een netwerk van duizenden waarnemingsstations op de grond en in de ruimte, heeft het mogelijk gemaakt om meteorologische rampen met meer precisie te voorspellen. Het systeem zorgt verder voor de verspreiding van informatie over olievlekken en chemische en nucleaire lekken, en voorspelt langdurige droogte. Dankzij dit systeem kan er ook efficiënte voedselhulp worden geboden aan door droogte getroffen gebieden.

30. Hulp aan de tsoenami-slachtoffers

Nog geen etmaal nadat het Indische Oceaan gebied op 26 december 2004 door een tsoenami werd getroffen, waren VN rampentaxatie- en coördinatieteams in de zwaarst getroffen zones aanwezig. De VN ging onmiddellijk aan de slag. In het eerste half jaar van de reddingsoperaties zorgden de teams voor de opvang van overlevenden, voorzagen ze 1,7 miljoen mensen van voedsel en 1,1 miljoen daklozen van onderdak, deelden ze drinkwater uit aan 1 miljoen mensen en werden 1,2 miljoen kinderen ingeënt tegen mazelen. De snelle en efficiënte humanitaire hulpverlening zorgde ervoor dat er na de dag van de verwoestende ramp zelf geen extra levens verloren gingen en er geen besmettelijke ziekten uitbraken.

31. Ozonlaag

Het Milieuprogramma van de VN (UNEP) en de WMO hebben de aandacht van de wereld gericht op het gat in de ozonlaag. Het verdrag dat bekend staat als het Protocol van Montreal, heeft ervoor gezorgd dat regeringen in de hele wereld geleidelijk de uitstoot van stoffen staken die het gat in de ozonlaag hebben veroorzaakt en deze vervangen door veiligere substanties. Deze inspanningen zullen miljoenen mensen beschermen tegen een verhoogd risico op huidkanker door extra blootstelling aan UV-stralen.

32. Klimaatverandering

Het Mondiaal Milieusteu­punt (GEF) financiert projecten in ontwikkelingslanden om de risico's van klimaatverandering te beperken. Het GEF is opgericht in 1991 en is de grootste individuele geldverstrekker ten bate van het milieu. Het milieusteu­punt sponsort ook projecten gericht op het behoud van de biodiversiteit, de bescherming van de ozonlaag, het verhelpen van milieuschade in internationale wateren, de bestrijding van bodemaantasting en het geleidelijk elimineren van toxische vervuilende stoffen van organische herkomst. Sinds 1991 heeft het GEF 5,7 miljard dollar aan subsidies verstrekt – waaronder meer dan 6000 kleine toelagen voor NGO's en verenigingen – en genereerde het 18,8 miljard dollar dankzij financiële steun van andere partners. De Wereldbank, UNDP en UNEP zijn de belangrijkste uitvoerders van de GEF-projecten.

33. Landmijnen

De Verenigde Naties coördineert internationale actie gericht op het ruimen van mijnen in zo'n dertig landen, waaronder Afghanistan, Angola, Bosnië-Herzegovina, Irak, Mozambique en Soedan. Landmijnen doden of verminken jaarlijks duizenden onschuldige mensen. De VN zet zich ook in om mensen te waarschuwen voor de gevaren van mijnen, zorgt ervoor dat slachtoffers weer zelfstandig door het leven kunnen gaan en helpt landen bij de vernietiging van voorraden landmijnen

34. Voedselhulp

Het Wereldvoedselprogramma (WFP), 's werelds grootste humanitaire organisatie, helpt elk jaar gemiddeld 90 miljoen hongerige mensen in 80 landen – onder hen de meeste vluchtelingen en ontheemden in de wereld. WFP-voedselhulp richt zich met name op de specifieke behoeften van vrouwen en kinderen die het meest te lijden hebben van honger. Projecten voor voedselvoorziening via scholen zorgen ervoor dat meer dan 17 miljoen schoolkinderen gratis lunches of meeneemmaaltijden krijgen, die niet meer dan 15 eurocent per maaltijd kosten. Het logistieke proces doorloopt het hele technologische spectrum van het laden van voedselpakketten op ezels en jaks tot het gebruik van luchtbruggen en satellietnetwerken om de leveringen te controleren. De afgelopen veertig jaar heeft het WFP 78,3 miljoen ton voedselhulp ter waarde van 33,5 miljard dollar geleverd aan bijna 1,4 miljard mensen in 's werelds armste landen.

35. Hongerbestrijding

De voedsel- en landbouworganisatie van de VN (FAO) zoekt wereldwijd naar duurzame oplossingen voor het bestrijden van honger. De organisatie die zowel in de geïndustrialiseerde als in de derde wereld actief is, functioneert als een neutraal forum waar alle landen op gelijke voet onderhandelen over overeenkomsten en beleidsopties bespreken. FAO helpt ontwikkelingslanden ook bij het moderniseren en verbeteren van landbouw, bosbouw en visserij en bij het waarborgen van gezonde voeding voor iedereen.

36. Overbevissing

Zestien procent van de visvoorraden van de wereld wordt te veel aangesproken en acht procent is vrijwel uitgeput of is herstellende van uitputting. FAO ziet toe op de visstand op zee en waarschuwt tijdig om schade door overbevissing te voorkomen. Om dit probleem aan te pakken hebben FAO en de lidstaten samengewerkt aan een gedragscode voor een verantwoord visserijbeleid die in 1995 van kracht werd.

37. Toxische stoffen

Het Verdrag van Stockholm voor moeilijk afbreekbare organische stoffen moet een aantal van 's werelds meest gevaarlijke chemicaliën uit de wereld bannen. Het VN-verdrag dat in 2001 werd aanvaard, beoogt het verbod op twaalf gevaarlijke pesticiden en industriële chemische stoffen die dodelijk kunnen zijn voor mensen, het zenuw- en immuunsysteem kunnen aantasten, kanker en erfelijke afwijkingen kunnen veroorzaken en de ontwikkeling van kinderen kunnen schaden. Andere VN-verdragen en actieplannen richten zich op de bescherming van de biodiversiteit, het aanpakken van de klimaatverandering, het beschermen van bedreigde diersoorten, het bestrijden van woestijnvorming, het saneren van zeeën en het terugdringen van grensoverschrijdend transport van gevaarlijk afval.

38. Gezondheid van consumenten

Om de veiligheid van voedsel dat wordt verkocht te waarborgen, hebben de FAO en de WHO samen met de lidstaten normen vastgesteld voor meer dan 200 voedingsproducten, veiligheidsvoorschriften ingesteld voor meer dan 3000 verpakkingen en regels uitgevaardigd voor de verwerking, het transport en de opslag van voedsel. Richtlijnen op het vlak van etikettering en productbeschrijving staan ervoor in dat de consument niet wordt misleid.

39. Terrorisme

De VN heeft een juridisch raamwerk gecreëerd voor de strijd tegen het internationale terrorisme. Onder auspiciën van de VN zijn dertien universele juridische instrumenten ontstaan, waaronder verdragen tegen het nemen van gijzelaars, vliegtuigkapingen, terroristische bomaanslagen, de financiering van terrorisme en – heel recent – tegen terroristische aanslagen met kernwapens. In juni 2005 hadden 63 landen ze allemaal geratificeerd. Momenteel bereidt men een nieuw allesomvattend verdrag tegen terrorisme voor. De Commissie Contraterrorisme houdt toezicht op de naleving van de beloften die landen hebben gedaan na de aanslagen op 9 september 2001 en ook coördineert ze de samenwerking op het vlak van contraterrorisme. Het Bureau voor drugs en criminaliteit (UNODC) en andere VN-organen hebben meer dan 100 landen geholpen bij de opbouw van knowhow op het vlak van terrorismebestrijding.

40. Reproductieve gezondheid

Het VN-bevolkingsfonds (UNFPA) bevordert met gezinsplanningsprogramma's het recht van individuen om zelf te beslissen hoeveel kinderen ze willen en wanneer. Het helpt mensen om doordachte keuzes te maken en geeft gezinnen, en vooral vrouwen, meer controle over hun leven. Dit heeft ertoe geleid dat vrouwen in ontwikkelingslanden nu minder kinderen krijgen – van zes in de jaren zestig tot drie nu – en dat de wereldbevolking niet meer zo snel toeneemt. Toen UNFPA in 1969 werd opgericht, paste maar 20 procent van de paren gezinsplanning toe; nu is dat ongeveer 61 procent. UNFPA en verschillende partners zorgen ook voor deskundige hulp bij bevallingen, voor toegang tot acute hulp bij bevallingen en uitgebreide gezinsplanningsprogramma's om het sterftecijfer onder jonge moeders terug te dringen

41. Internationale rechtsspraak

Het Internationaal Gerechtshof heeft met uitspraken en rechtskundig advies bijgedragen aan de regeling van internationale conflicten over onder meer territoriale kwesties, diplomatieke relaties, gijzelnemingen, het recht op asiel en economische rechten.

42. Betere handelsrelaties

De UNCTAD helpt ontwikkelingslanden bij het onderhandelen over handelsovereenkomsten en het verwerven van een voorkeursbehandeling voor hun exportproducten. UNCTAD heeft internationale grondstoffenovereenkomsten gesloten die de ontwikkelingslanden eerlijke prijzen garanderen, de doeltreffendheid van hun handelsinfrastructuur verbeteren en hen op andere manieren helpen hun productie te diversifiëren en te integreren in de wereldeconomie.

43. Economische hervorming

De Wereldbank en het Internationaal Monetair Fonds (IMF) helpen veel landen bij het verbeteren van het economische beleid, verstrekken tijdelijke financiële steun aan landen om problemen met hun betalingsbalans op te lossen en organiseren opleidingen voor ambtenaren belast met het beheer van overheidsfinanciën.

44. Stabiliteit en orde op zee

De VN voerde de internationale inspanningen aan om het gebruik van de oceanen in een verdrag te reguleren. Het Zeerechtverdrag van 1982, dat universeel is aanvaard, biedt voor het eerst een universeel juridisch kader voor alle activiteiten op en onder de oceanen. Het verdrag bepaalt de regels voor de afbakening van maritieme zones, de grenzen van nationale maritieme rechtsbevoegdheid, de scheepvaart op volle zee, de rechten en plichten van kuststaten en andere landen, de plicht om het mariene milieu te beschermen en in stand te houden, samenwerking op

het vlak van wetenschappelijk marien onderzoek en het behoud en duurzaam gebruik van levende mariene hulpbronnen.

45. Internationale sloop- en luchtvaart

VN-organen staan aan de basis van de veiligheidsmaatregelen in de internationale sloop- en luchtvaart. De Organisatie voor de internationale burgerluchtvaart (ICAO) heeft er in belangrijke mate toe bijgedragen dat het vliegtuig het veiligste vervoermiddel is geworden. In 1947, toen 9 miljoen mensen van het vliegtuig gebruik maakten, kwamen er 590 mensen om bij ongelukken; in 2004 waren er 420 doden te betreuren op een totaal van 3,3 miljard passagiers. Net zo heeft ook de Internationale Maritieme Organisatie (IMO) gezorgd voor een veiliger sloopvaart. Statistieken tonen aan dat de sloopvaart ook inderdaad veiliger en milieuvriendelijker wordt. Er gaan minder schepen verloren, er zijn minder ongevallen op zee, minder vervuiling, de totale olie vervuiling is afgenomen en ook de luchtvervuiling en het lozen van afval in zee wordt aangepakt. En dat allemaal terwijl er meer en meer vracht over zee wordt vervoerd.

46. Verdovende middelen

Op basis van de drie VN-verdragen inzake drugs probeert het VN-bureau voor drugs en criminaliteit (UNODC) de levering van en vraag naar verdovende middelen te reduceren. Tegelijkertijd pakt het bureau ook de sociale en medische gevolgen aan van drugsmisbruik, met inbegrip van de verspreiding van HIV/aids door drugsgebruik. Het bureau steunt hierbij politie en justitie, op lokale programma's voor drugspreventie en afkicken, en op initiatieven om boeren te helpen bij de overstap van de productie van illegale gewassen naar een legale en duurzame kostwinning.

47. Internationale criminaliteit

Het VN-bureau voor drugs en criminaliteit werkt samen met landen en andere organisaties in de strijd tegen grensoverschrijdende georganiseerde misdaad. Met juridische en technische steun en de versterking van strafrechtelijke systemen bestrijden ze corruptie, het witwassen van geld, drugs- en mensenhandel en het smokkelen van vluchtelingen. Het bureau speelt een belangrijke rol bij de ontwikkeling en implementatie van internationale wetgeving.

48. Arbeidsomstandigheden

De Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) is verantwoordelijk voor de invoering van internationale normen en fundamentele principes en rechten op de werkplek, met inbegrip van het recht op vereniging en het recht op collectieve onderhandelingen, de uitbanning van alle vormen van dwangarbeid, de afschaffing van kinderarbeid en de uitbanning van discriminatie op het werk. ILO's activiteiten zijn met name gericht op betere arbeidsomstandigheden, sociale bescherming voor iedereen en een krachtige sociale dialoog tussen werknemers, werkgevers en regeringen.

49. Analfabetisme

In de ontwikkelingslanden kan 76 procent van de volwassenen nu lezen en schrijven; 84 procent van de kinderen volgt basisonderwijs. Het doel voor 2015 is dat alle kinderen de basisschool volledig doorlopen. Programma's gericht op het bevorderen van onderwijs en de vooruitgang van vrouwen hebben ertoe geleid dat het aantal vrouwen dat kan lezen en schrijven is gestegen van 36 procent in 1970 tot 70 procent in 2000. Een ander objectief voor 2015 is dat alle meisjes de basisschool én een voortgezette opleiding kunnen volgen.

50. Hulp aan kinderen

UNICEF heeft in de hele wereld – van El Salvador tot Libanon en van Soedan tot voormalig Joegoslavië – baanbrekend werk verricht voor het instellen van ‘rustdagen’ en ‘vredescorridors’ om kinderen tijdens gewapende conflicten te kunnen inenten en andere dringende hulp te bieden. Het verdrag voor de rechten van het kind is in 192 landen van kracht. Op de speciale VN-zitting voor kinderen in 2002 hebben 190 regeringen plechtig beloofd binnen een duidelijk bepaald tijdpad een aantal specifieke doelen te bereiken op het vlak van gezondheid, onderwijs, vrijwaring van misbruik, uitbuiting en geweld, en de strijd tegen HIV/aids.

51. Cultureel en natuurlijk erfgoed

De Organisatie van de Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur (UNESCO) heeft 137 landen geholpen met de bescherming van monumenten en historische, culturele en natuurlijke locaties, en staat aan de basis van internationale verdragen die het culturele erfgoed en bijzondere natuurgebieden moeten beschermen.

52. Academische en culturele uitwisselingsprogramma’s

Via UNESCO en de Universiteit van de Verenigde Naties steunt de VN de academische en wetenschappelijke samenwerking, het netwerken van instellingen en het stimuleren van culturele uitingen, ook van minderheden en inheemse volkeren.

53. Intellectueel eigendom

De Wereldorganisatie voor Intellectueel Eigendom (WIPO) beschermt wereldwijd de rechten van scheppers en eigenaars van intellectueel eigendom en zorgt ervoor dat uitvinders en schrijvers erkend en beloond worden voor hun creativiteit. De bescherming van de intellectuele rechten stimuleert het menselijk vernuft, verlegt de grenzen van wetenschap en technologie, en verrijkt de wereld van kunst en literatuur. Als producten van intellectuele eigendom worden aangeprezen in een stabiele omgeving, is dat ook bevorderlijk voor de internationale handel.

54. Persvrijheid en vrijheid van meningsuiting

Om mensen toegang te bieden tot ongecensureerde en cultureel diverse informatie, helpt UNESCO bij de ontwikkeling en versterking van de media en steunt de organisatie onafhankelijke kranten en omroepen. UNESCO waakt over de persvrijheid en stelt ernstige inbreuken zoals het vermoorden en aanhouden van journalisten publiekelijk aan de kaak.

55. Menselijke nederzettingen

De helft van de mensen op onze aarde woont in een stedelijk omgeving. Steden zijn de kern van een groot deel van de nationale productie en consumptie – economische en sociale processen die rijkdom en mogelijkheden genereren. Maar tegelijkertijd zijn het ook plekken waar veel ziekte, misdaad, vervuiling en armoede voorkomt. Met name in de ontwikkelingslanden woont meer dan de helft van de bevolking in krottenwijken. Deze mensen hebben geen toegang tot behoorlijke huisvesting, water en sanitaire voorzieningen. Met meer dan 150 technische programma’s en projecten in 61 landen in de hele wereld werkt UN-HABITAT samen met regeringen, lokale autoriteiten en NGO’s aan vernieuwende oplossingen voor kleine en grote steden. Zo ijvert men voor eigendomszekerheid voor armen in de steden, wat op zich weer een katalysator is voor investeringen in huisvesting voor armen en in basisdienstverlening.

56. Posterijen

De Universele Postunie (UPU), het belangrijkste forum voor samenwerking tussen de verschillende nationale postdiensten, staat in voor een echt universeel netwerk van moderne producten en diensten. UPU vaardigt richtlijnen uit voor het internationale postverkeer en doet aanbevelingen om het volume van poststukken op te voeren en de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren. De posterijen van UPU's 190 lidstaten vormen het grootste distributienetwerk ter wereld en verwerken 430 miljard poststukken per jaar.

57. Landbouwtechnieken

Met de steun van de FAO, die heeft geleid tot betere oogsten, beleidshervormingen en plaatselijke medezeggenschap, besparen Aziatische rijstboeren jaarlijks 50 miljoen dollar op pesticiden, terwijl hun regeringen elk jaar 150 miljoen uitsparen omdat ze minder subsidies voor verdelgingsmiddelen hoeven te betalen. De besparingen op het vlak van het milieu en de gezondheidszorg van dit verlaagde pesticidegebruik bedragen naar schatting 10 miljoen dollar.

58. Andersvaliden

De Verenigde Naties neemt het voortouw in de strijd voor gelijkheid voor mensen met een handicap en stimuleert hun deelname aan het sociale, economische en politieke leven. De VN bewijst dat mensen met een handicap de samenleving kunnen dienen en werkt aan het ontwerp van het eerste verdrag om de rechten en waardigheid van andersvaliden wereldwijd te bevorderen.

59. Telecommunicatie

De internationale telecommunicatie-unie (ITU) brengt regeringen en de telecomsector bij elkaar om universele telecommunicatienetwerken en -diensten te ontwikkelen en te coördineren. ITU beheert het gezamenlijke gebruik van het radiospectrum, stimuleert de internationale samenwerking door het toewijzen van satellietbanen, verbetert de telecommunicatie-infrastructuur in de derde wereld en staat aan de basis van universele richtlijnen die een grote hoeveelheid communicatiesystemen naadloos op elkaar doen aansluiten. Van breedbandinternet tot de laatste generatie draadloze technologie, van navigatie in de lucht- en scheepvaart tot radioastronomie en weersatellieten, van telefoon- en faxverkeer tot tv-uitzendingen en volgende-generatienetwerken... ITU bevordert de communicatie in de wereld. Mede dankzij ITU is de telecommunicatie-industrie uitgegroeid tot een miljardenbusiness.

60. Inheemse volkeren

De Verenigde Naties heeft de aandacht van de wereld gericht op de 370 miljoen autochtonen in 70 landen die tot de meest benadeelde en kwetsbare bevolkingsgroepen behoren. Het 16 leden tellende Permanente forum voor inheemse vraagstukken dat in 2000 is opgericht, streeft ernaar de situatie van alle inheemse volkeren te verbeteren op het vlak van ontwikkeling, cultuur, mensenrechten, milieu, onderwijs en gezondheid.

* * * * *

Het VN-systeem

Voedsel-en landbouworganisatie van de VN (FAO) www.fao.org
Internationaal atoomagentschap (IAEA) www.iaea.org
Organisatie voor de internationale burgerluchtvaart (ICAO) www.icao.int
Internationaal fonds voor landbouwontwikkeling (IFAD) www.ifad.org
Internationale arbeidsorganisatie (ILO) www.ilo.org
Internationale maritieme organisatie (IMO) www.imo.org
Internationaal monetair fonds (IMF) www.imf.org
Internationale telecommunicatie-unie (ITU) www.itu.int
Gezamenlijk VN-programma inzake HIV/aids (UNAIDS) www.unaids.org
Bureau van de hoge commissaris voor de mensenrechten (OHCHR) www.ohchr.org
Bureau van de hoge commissaris voor vluchtelingen (UNHCR) www.unhcr.org
Organisatie voor het verbod op chemische wapens (OPCW) www.opcw.org
Vorbereidende commissie voor de organisatie voor het verdrag betreffende het allesomvattend testverbod (CTBTO) www.ctbto.org
Kapitaalontwikkelingsfonds van de VN (UNCDF) www.uncdf.org
Kinderfonds van de VN (UNICEF) www.unicef.org
Conferentie van de VN inzake handel en ontwikkeling (UNCTad) www.unctad.org
VN-ontwikkelingsfonds voor vrouwen (UNIFEM) www.unifem.org
Ontwikkelingsprogramma van de VN (UNDP) www.undp.org
Milieuprogramma van de VN (UNEP) www.unep.org
Organisatie van de VN voor onderwijs, wetenschap en cultuur (UNESCO) www.unesco.org
VN-programma voor menselijke nederzettingen (UN-HABITAT) www.unhabitat.org
Organisatie van de Verenigde Naties voor Industriële Ontwikkeling (UNIDO) www.unido.org
Internationaal onderzoeks- en opleidingsinstituut voor de bevordering van de vrouw (INSTRAW) www.un-instraw.org
VN-bureau voor drugs en criminaliteit (UNODC) www.unodc.org
VN-bevolkingsfonds (UNFPA) www.unfpa.org
VN-agentschap voor hulp aan Palestijnse vluchtelingen in het Nabije Oosten (UNRWA) www.un.org/unrwa
Universiteit van de VN (UNU) www.unu.edu
Vrijwilligers van de VN (UNV) www.unv.org
Wereldpostunie (UPU) www.upu.int
Wereldbankgroep www.worldbank.org
Wereldvoedselprogramma (WFP) www.wfp.org
Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) www.who.org
Wereldorganisatie voor intellectuele eigendom (WIPO) www.wipo.int
Wereldmeteorologische organisatie (WMO) www.wmo.ch
Wereldtoerismeorganisatie (WTO) www.world-tourism.org
Wereldhandelsorganisatie (WTO) www.wto.org

Nobelprijzen voor de vrede voor de Verenigde Naties

2005 | Het international atoomagentschap en directeur-generaal, Mohamed El Baradei
2001 | De Verenigde Naties en secretaris-generaal Kofi Annan
1988 | De VN-vredestroepen
1981 | Bureau van de Hoge VN-Commissaris voor Vluchtelingen
1969 | De Internationale Arbeidsorganisatie
1965 | Het Kinderfonds van de VN
1961 | Secretaris-generaal Dag Hammarskjöld,
1954 | Bureau van de Hoge VN-Commissaris voor Vluchtelingen
1950 | Ralph Bunche, directeur van de VN-divisie voor trustgebieden

Voor meer informatie over de Millennium Ontwikkelingdoelen:

www.un.org/millenniumgoals

www.millenniumcampaign.org

millenniumindicators.un.org

Voor meer informatie over wat de VN voor iedereen doet:

www.un.org/works

* * * * *

Een publicatie van de afdeling Publieksinformatie (DPI) van de Verenigde Naties;

Vertaling: Zeno Texts Belgium; Photo credits: UN Photo; October 2005